

**R. Patris, Francisci Svarez, E Societate Iesv,
Metaphysicarvm Disputationvm, In Qvibvs Et Vniversa
Natvralis Theologia Ordinate Traditvr, Et Qvæstiones Ad
omnes duodecim Aristotelis Libros ...**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ ; [Coloniæ Agrippinæ], 1630

5 Quæ sit propria ratio formæ substantialis, propriaq[ue] causalitas eius in
suo genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94135](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94135)

Duplex a-
ctionis ter-
minus.

& ut quo, seu qui absolute fit, vel quo aliud fit: Compositum ergo est terminus qui, seu ut quod: quia illud per se primo fit, nam illud maxime intenditur per generationem, & in id ultimatè terminatur generatio: & à simili patet in artificialibus, nam domus est, quæ per se primo edificatur, &c. Terminus autem quo, est forma, quia fit, ut per eam compositum constituitur. Unde, quia verbum educi proprie tantum indicat habitudinem ad hunc terminum quo, ideo proprie ac simpliciter dicitur forma educi de potentia materiæ, non autem compositum: verbum autem generari aut fieri, dicit habitudinem principalem ad id, quod est, vel quod fit: & ideo simpliciter dicitur de forma, & non de materia.

V.

Ad argumentum in contrarium respondetur, negando sequelam, quia loquendo de ordine temporis, non prius fit forma, quam compositum, neque e converso. Loquendo autem de ordine naturæ, compositum non solum prius fit, sed etiam absolute illud solum fit per hanc actionem: forma vero solum consistit. Et quamvis demus, in aliquo genere causæ formam prius natura educi, quasi ordine executionis, absolute tamen non intelligitur terminata actio, nec factum id, quod per se primo intenditur donec sit totum compositum. Nec refert, quod aliqua pars compositi supponatur, & non formæ: oportet enim quatuor genera actionum distinguere: quædam enim est actio productiva tantum, & non vnitiva, & hæc semper terminatur ad rem simplicem: & ideo ex se terminari potest ad entitatem partialem, si nata sit hoc modo produci, & talis est creatio animæ rationalis, atque idem est de creatione materiæ primæ, ut opinor. Alia est actio vnitiva tantum, & non productiva componentium, ut est generatio hominis, & hæc sine controuersia terminatur tantum ad compositum ut quod, & ad vniionem ut quo. Rursus, est alia actio ita productiva alicuius compositi, ut simul fit vnitiva & comproductiva omnium componentium: & huiusmodi est creatio cœli, quam constat per se primo terminari ad compositum, concomitanter vero ad materiam & formam. Alia denique est actio simul vnitiva, & comproductiva alterius partis componentis ex præsuppositione alterius, & huiusmodi est actioeductiva, de qua nunc agimus, & ideo non est de eius ratione, ut ipsius adæquatius terminus ita fiat de nouo, ut nulla eius pars præsupponatur esse.

VI.

Atque hinc obiter colligitur, hanc sententiam non solum in substantialibus formis, sed etiam in accidentalibus veram esse, etiam si Scotus supra, Anton. Andr. & alii oppositum significent, eo quod ex accidente, & subiecto fiat vnum per accidens, quod non videtur posse fieri per actionem, & causalitatem per se. Sed sententia proposita vera est, nam Aristot. vniuersaliter loquitur: & maxime adhibet exempla in accidentibus. Ac tandem in tex. 32. expresse & in particulari hoc docet de formis accidentalibus. Nam (ut ibidem ait) ratio eadem est, quia multo magis accidentia non per se fiunt, sed ut vnita subiectis, & ex illis. Nec refert, quod sint entia per accidens, nã realem, & veram, ac Phisicam compositionem habent, quam per se includit illa actio, & ideo per illam fit per se primo compositum accidentale: nam & actio ipsa accidentalis est.

SECTIO V.

Quæ sit propria ratio formæ substantialis, propriæque causalitatis eius in suo genere.

I.
Descriptio
formæ in
genere.

Ex dictis de existentia formæ substantialis, & de modo quo fit, facile intelligi potest, quid ipsa sit, & quem modum causandi habeat: vtrumque autem hac breui descriptione comprehen-

dere possumus. Forma est substantia quædam simplex & incompleta, quæ ut actus materiæ cū ea constituit essentiam substantiæ compositæ. In qua descriptione substantia ponitur loco generis eo modo, quo à Philosopho distinguitur in materiam, formam, & compositum. Et per eam particulam distinguitur hæc forma ab accidentalibus, quæ substantiæ non sunt, distingui etiam potest à modis substantialibus: nam licet hi ad prædicamentum substantiæ reuocentur, non tamen sunt substantiæ in ea proprietate: unde nequā ab Arist. in ea partitione enumerantur, quia non sunt proprie entitates substantiales, vt est forma, quæ hac ratione substantia dicitur. Additur vero simplex & incompleta, vt per priorem particulam à composita substantia separaretur: per posteriorem vero à substantiis separatis, quæ interdum vocari solent formæ assistentes, vt illæ, quæ mouent corpora cœlestia, quæ re vera non exercent munus causæ formalis, sed efficientiam aliquam: quare non sunt formæ substantiales, prout nunc de illis loquimur.

Reliqua pars definitionis distinguit formam à materia, quæ etiam est substantia simplex, & incompleta, tamē vt potentia: forma vero vt primarius actus illius potentie. Et ideo Aristot. 2. de anima definit, animam esse Actum corporis Phisici, &c. Quæ definitio potest facile ad formam in communi accommodari, si nomine actus substantialem actum intelligamus, vt intelligi debet, & solum dicamus formam esse actum corporis Phisici, reliquam partem auferendo, quæ animam fecerit à formis inanimatarum. Possumus autem per corpus Phisicum intelligere, vel materiam ipsam, quatenus est altera pars compositi naturalis, quæ vt forma informetur, semper supponitur, ordine naturæ in suo genere causæ, quantitate, & aliquibus proximis dispositionibus affecta: & ea ratione corpus Phisicum appellari potest. Vel etiam possumus per corpus Phisicum ens ipsum naturale intelligere, quod ex materia & forma constat: cuius actus dicitur forma, tanquam constituens illud: quomodo etiam Aristot. definit esse Actum viuens, seu quo viuimus. Veramque igitur habitudinem in dicta parte nostræ descriptionis explicauimus: nam forma substantialis, ita est substantia incompleta, vt sit actus materiæ: actus (inquam) vel actu informans, vel natura sua institutus ad informandam materiam, nam verba (vt aiunt) in definitionibus dicunt aptitudinē & ita comprehenditur anima rationalis, etiam si corpore separata sit. Et hinc consequenter habet, vt cum materia componat essentiam entis naturalis, quod est substantia composita: & ideo Arist. 1. Phis. ca. 3. ait, formam esse essentiam seu quidditatem rationem, id est, quæ compositi naturalis essentiam complet, & ab aliis essentialiter ac quidditative eam distinguit. Atque hinc explicata etiam est causalitas formæ: nã quia forma essentialiter est actus, ideo includit intrinsecè habitudinem transcendentalem ad id cuius est actus, & ad actuationem, quam in illud exercet: ideoque vix potest ratio formæ, nisi per habitudinem ad eius causalitatem, declarari. In qua possumus quatuor illa considerare, quæ in omni causa spectamus, scilicet formale principium causandi, conditionem necessariam ad causandum, causationem ipsam, & effectum qui causatur, quæ omnia sigillatim explicanda sunt, sicut in materia fecimus, licet suppositis quæ ibi diximus, breuius hic expediri possint.

SECTIO VI.

Quæ sit ratio causandi formam

Ria sub hoc titulo complecti possumus, scilicet principium causandi, quod fit veluti actus primus, conditiones necessarias ad sic causandum, & causalitatem illam in actu secundo.

Quoad